

Geachte voorzitter, college, griffie, raadsleden en burgerleden, ambtenaren, inwoners van Maasgouw, allen vandaag hier bijeen in raadsvergadering voor de behandeling van de Programmabegroting 2025.

Terugblikkend zijn er over de afgelopen periode enkele wisselingen te benoemen. Zo kwam vanuit de coalitie de nieuwe wethouder Cretskens, het fractievoorzitterschap bij het CDA werd overgenomen van voorganger Dehing en recent heeft raadslid Beckers zijn zetel bij de CDA fractie ingenomen.

Landelijk kreeg Nederland dit jaar een nieuwe regering met kabinet Schoof. Er is sprake van een aantal crisissen. En in de wereld heersen geopolitieke spanningen en oorlogen in Oekraïne en het Midden-Oosten. Dit geeft onrust en onzekerheid naar de toekomst. Naast de nodige uitdagingen op gebied van bijvoorbeeld energielevering zijn ook de kosten van grondstoffen aanzienlijk gestegen.

Bij de Kadernota is, vanwege de dreigende bezuinigingen vanuit het rijk, aangestuurd op een beleidsarme begroting met een robuuste buffer in de algemene reserve voor het opvangen van eventuele tegenvallers. Bestaand en nieuw beleid is kritisch heroverwogen en opnieuw beoordeeld op nut en noodzaak.

Daarnaast vraagt het ambitieniveau van Maasgouw ruimte voor gemeentelijke voorzieningen, voor investeringen in accommodaties en scholen, om de leefbaarheid in onze kernen te behouden en bevorderen.

De gemeente ziet zich genooddaakt om ook meer inkomsten te genereren, voor een goede uitvoering van bestaande en nieuwe wettelijke taken. Geconfronteerd met toenemende loonkosten en prijsstijgingen, aanvullende regelgeving en nieuwe ontwikkelingen, demografische ontwikkelingen en een toenemende hulpvraag.

Ondanks alle uitdaging slaagt Maasgouw erin om een gezonde financiële positie te handhaven met een laag niveau van gemeentelijke belastingen, er is sprake van een beperkte trendmatige verhoging. De gemeente is in staat gebleken om invulling te geven aan de opgave om tot een evenwichtige, structureel sluitende meerjarenraming te komen, die nog ruimte biedt voor toekomstig beleid.

Voorzitter, volgend op onze technische vraag begin oktober m.b.t. welke onderdelen uit het coalitieakkoord tot uitvoering zijn gebracht, dan wel ons nog staan te wachten, ontvingen wij onlangs een raadsinformatiebrief 'Collegeprogramma 2022-2026 na 2^e wijziging', waarvoor dank. Uit deze RIB blijkt ons dat er hard is gewerkt aan de uitvoering van de doelen en actiepunten uit het coalitieakkoord en dat er her en der nog puntjes op de 'i' moeten worden gezet. Geen nieuwe kosten worden verwacht, voor de nog openstaande actiepunten zijn de kosten reeds voorzien in de post 'personeelskosten' in de programmabegroting.

De beleidsmatige en financiële planning met doelen, acties en kosten worden behandeld per programmaonderdeel. Aangevuld met standpunten en waar nodig moties en amendement.

Algemeen bestuur en bedrijfsvoering

Bij de Regiodeal (Midden-Limburg) is alertheid en aandacht geboden voor de financiële inbreng vanuit onze gemeente en de output die dat dient op te leveren. Bij het versterken van de samenwerking dient ook Maasgouw mee te profiteren. Benieuwd naar de ideeën die het college hierbij heeft, vragen we de portefeuillehouder zich hiervoor tot het uiterste in te zetten.

Alhoewel er de afgelopen jaren steeds minder PM posten in de begroting staan, komen deze ook dit jaar opnieuw terug. Blijkbaar lukt het nog niet om deze PM posten tot 0 te reduceren. We verzoeken het college om bij een volgende begroting zo weinig mogelijk PM posten meer op te nemen.

Was de CDA fractie begin dit jaar kritisch op de onderbouwing voor de uitbreiding van de BOA-capaciteit m.b.t. ondermijning/ handhaving op en rond de Maasplassen, heeft de recente themabijeenkomst Openbare Orde en Veiligheid ons bewust gemaakt dat uitbreiding met nog een tweede extra FTE, een must is. Wij zien de werving en inzet van deze BOA's met vertrouwen tegemoet. Wij zijn benieuwd en hopen eind van komend jaar opnieuw te worden geïnformeerd over de vorderingen op dit vlak.

Artificial Intelligence is niet meer weg te denken uit ons dagelijkse leven. Helaas soms ook in negatieve zin, maar zeker ook in het behulpzaam zijn bij onze dagdagelijkse werkzaamheden, zo ook voor personeel bij communicatie. Mooi te lezen dat ook Maasgouw hiervoor aandacht heeft.

Dienstverlening

Een adequate en betrouwbare dienstverlening bieden aan onze inwoners en ondernemers via de diverse kanalen is van groot belang. Naast kwaliteit is het essentieel dat voldaan wordt aan de wettelijke taken van onze gemeente. Voorkomen dient te worden dat de gestelde termijnen alsnog overschreden worden. Het realiseren van de minimale vereiste dienstverlening vergt een structurele investering. Regelmatige monitoring en verstrekking van informatie over de stand van zaken aan de raad speelt hierbij een grote rol.

Digitalisering van processen en diensten in de organisatie vergen een goede borging. Het programma "Verbeteren Dienstverlening door gemeente" kan een goede bijdrage hieraan leveren.

Sociaal domein

Het (door)ontwikkelen van processen en projecten om te zorgen voor een toekomstbestendige zorg wordt van harte onderschreven alsook uitvoeringsactiviteiten gebaseerd op het "gezond leven akkoord". Dit voor het versterken van de lokale sociale basis en inzet op gezondheidspreventie. Een duurzame versterking van de GGD is hierbij belangrijk.

Wij zijn het eens met het blijvend aandacht geven aan de wettelijke taken met betrekking tot participatie en de "Lokale Inclusie agenda".

De kosten voor ondersteuning door bijzondere bijstand aan onze inwoners zullen blijven stijgen. Uit evaluatie van het armoedebeleid zal mogelijk blijken dat dit een structurele investering vergt.

Het verkrijgen en behouden van betaald werk wordt met behulp van de methode "Individuele Plaatsing en Steun" als standaard instrument structureel geborgd in de dienstverlening. Het CDA pleit voor een meer integrale aanpak van de problematiek van de doelgroep. Wij denken hierbij o.a. aan

passende huisvesting. Samen met betaald werk, draagt dit naast zingeving bij aan verbetering van het mentale welzijn.

Cultuur en sport kennen zeker hun plek in onze samenleving en verdienen het om te worden gefaciliteerd. Uitgangspunt blijft het streven dat iedere kern beschikt over een geschikte voorzieningen. Gemeenschapsaccommodaties met maatwerk geleverd per kern, met voorzieningen passend bij de wensen en behoeften van de gemeenschap en verenigingen.

We zijn verheugd met de ontwikkelingen en plannen rondom Multifunctionele centra's en het vastgestelde krediet voor Nieuwbouw MFC Stevensweert en aankomend de MFC's in Linne en Thorn. Toekomstbestendige gemeenschappelijke accommodaties leveren een bijdrage aan een plek voor ontmoeting, ontplooiën van initiatieven en maatschappelijke activiteiten.

Het aanbieden van muziekonderwijs op scholen laat de kinderen kennismaken met muziek. Dit is belangrijk voor hun ontwikkeling en kan zelfs bijdragen aan een betere gezondheid zowel fysiek als mentaal. Daarom is continuering en borging gewenst.

Over buurtbemiddeling wordt bestaand beleid heroverwogen en gesteld wordt dat buurtbemiddeling geen wettelijke taak van de gemeente is. Het heeft echter grote invloed op de leefbaarheid. En te zorgen voor een goede leefbaarheid voor onze inwoners is wel een gemeentelijke taak en hieraan is een grote behoefte. Of inzet van het Sociaal Wijkteam dan wel de eigen rechtsbijstand van de inwoners goede alternatieven zijn, zal moeten blijken uit een gewenste nadere evaluatie, richting de beoordeling van het einde van de contractuele verplichtingen. Wij vragen het college tijdig deze evaluatie af te ronden en ons hierover in kennis te stellen, zodat dan alsnog kan worden besloten buurtbemiddeling wel of niet te continueren.

Beheer openbare ruimte, infra en vastgoed

Het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte in Maasgouw blijft grotendeels behouden, dat mede bepalend is voor de kwaliteit van Maasgouw als woongemeente en toeristische gemeente.

Er wordt werk gemaakt van infra beheerplannen voor civieltechnische kunstwerken en nautische voorzieningen, waarin de definitieve uitwerking terugkomt en binnenkort wordt gedeeld met de raad.

We zijn blij met de blijvende aandacht voor veilige fietsverbindingen en de reeds gemaakte stappen voor de nodige veilige en duurzame verlichting van fietspaden voor onze inwoners van jong tot oud en toeristische bezoekers van Maasgouw.

Met het beleidsplan "Openbare Verlichting" wordt door middel van vervanging van armaturen door Ledverlichting en slimme verlichting in het buitengebied, invulling gegeven aan de verduurzamingsopgave binnen Maasgouw.

De komst van een projectleider maatschappelijk vastgoed helpt om te komen tot een doelmatige aanpak en inzet van middelen, onderbouwd door rapportage over bouw, onderhoud, beheer en verduurzaming van gemeentelijk vastgoed.

De gemeente gaat door met klimaatadaptatie met de aanwezigheid van voldoende bomen en groen. En met de energietransitie door verduurzaming van maatschappelijk vastgoed door het uitvoeren van duurzaamheidsscans, energiemonitoring en sturen op verbruik en verduurzamende maatregelen.

Leefomgeving, wonen en economie

Bouwen, bouwen, bouwen is al jaren het credo. Over dit onderwerp is er geen nieuw beleid geformuleerd, maar er is wel een aanzienlijke voorraad aan plannen voor woningbouw. Kan het college (meer) inzichtelijk maken welke plannen (op termijn) binnen de diverse kernen op stapel staan en toezeggen hierover te communiceren.

Het CDA vindt een goed beheer en behoud van ons erfgoed, zowel gebouwd als cultureel en archeologisch, van groot belang. Het draagt bij aan kennis en draagvlak van onze geschiedenis. Een goed beheer en behoud van ons religieus erfgoed hoort eveneens hiertoe.

Herbestemmingsonderzoeken voor 7 van de 9 kerkgebouwen (uit de kerkenvisie) dienen zoveel mogelijk rekening te houden met het monumentale karakter en omgeving van deze gebouwen (m.n. kerkhoven), zonder hierop teveel inbreuk te doen.

In het kader van erfgoed Archeologische objecten terrein Daelzicht Heel, refereren we naar de Motie over wetenschappelijke synthese die wij mede-indienen: **Motie loskoppelen voorwaarde cofinanciering (subsidie) door provincie m.b.t. uitvoering Syntheserapportage.**

Toerisme en recreatie is een belangrijk speerpunt van onze gemeente. Het CDA ondersteunt de voorgenomen acties om de passantenhavens Maasbracht en Wessem digitaal te ontsluiten en daarnaast een subsidie te verlenen aan het Maas- en binnenvaartmuseum. Kwaliteitsverbetering van recreatieve, toeristische voorzieningen speelt een grote rol. Echter een significante negatieve invloed op de leefbaarheid van onze inwoners dient voorkomen dan wel verminderd te worden. Het streven blijft: leefbaarheid en kwaliteit van de leefomgeving en natuur in balans met toerisme en recreatie.

Gebiedsontwikkelingen

Als onderdeel de gebiedsontwikkeling "Land van Thorn-Maasresidence" heeft "Verkeer en Parkeren" in Thorn reeds lange tijd aandacht. Echter de uitvoering laat, wellicht met gegronde redenen, lang op zich wachten. Kunnen we ervan uitgaan dat het "basispakket maatregelen korte termijn" vóór het nieuwe toeristenseizoen (vóór 1 april) van komend jaar tot uitvoering zal worden gebracht?

Als gemeente moeten we de vinger aan de pols houden in de afstemming met betrokken partijen zoals provincie, TenneT en Enexis m.b.t. gebiedsontwikkeling Clauscentrale. Als CDA fractie zien wij uit naar de uitwerking van de recente moties m.b.t. 'Gezondheid en leefmilieu Brachterbeek e.o.' en 'Ondergrondse bekabeling hoogspanningstrajecten'. We zijn benieuwd of daar al iets over te melden is of op welke termijn en hoe wij hierop van de portefeuillehouder reactie kunnen verwachten.

De revitalisering van de scheepswerf als onderdeel van gebiedsontwikkeling havengebied Maasbracht is in volle gang. Dit betekent een forse impuls, met verduurzamingsmogelijkheden als Clean Energy Hub en op termijn project "Walstroom" voor de ligplaatsen in de haven, van groot strategisch belang.

Voorzitter, verder kijkend naar de financiële positie van Maasgouw.

Weerstandsvermogen & risicobeheersing

De paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing geeft weer in welke mate Maasgouw in staat is om tegenvallers op te vangen. Daarbij is het van belang te weten welke risico's worden gelopen en hoe die afgedekt kunnen worden. Daarnaast is het van belang te weten of de weerstandscapaciteit voldoende is om de risico's af te dekken die niet op andere wijze kunnen worden gedekt.

In de paragraaf Weerstandsvermogen & Risicobeheersing is onder andere opgenomen het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs dat door de raad in 2022 is vastgesteld en dat een doorkijk geeft wanneer investeringen gedaan moeten worden voor vervangende nieuwbouw en/of levensduurverlengende renovatie van de diverse basisscholen die onze gemeente rijk is.

Het basisjaar in het IHP is 2021 en we zien dat er in 2026 een herijking van het IHP op de rol staat. Voor de Medardusschool is al rekening gehouden met de verkennende onderzoeken in de begroting 2024 en in de begroting 2025.

Echter verschillende scholen zullen snel daarna ook in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw en/of (levensduurverlengende) renovatie. Om de investeringen voor de diverse scholen zoals benoemd in het IHP structureel mee te nemen in de begrotingen van de volgende jaren dienen wij gezamenlijk een motie in: **motie aanmerking structurele claim Integraal Huisvestingsplan**.

Wet open overheid

Het CDA hecht grote waarde aan het transparant opereren van overheidsinstanties. Wij constateren dat onze gemeente, samen met de beide andere MER-gemeenten, op koers liggen om de Wet Open Overheid te implementeren, door middel van een aantal deelprojecten waarvan de anonimiseringsstool op korte termijn wordt ingevoerd.

Vluchtelingen

De gezamenlijk opgaven voor gemeenten in Nederland om opvang en huisvesting te organiseren voor ontheemden uit Oekraïne, voor asielzoekers en voor statushouders heeft een flinke impact op de gemeente en niet alleen op het vlak van huisvesting, maar ook op het gebied van voorzieningen, onderwijs, zorg en integratie.

Zoals alle andere gemeenten in Limburg heeft ook Maasgouw aangegeven de inzet op het asielsdossier te willen continueren en samen bij te dragen aan de verlichting van de situatie Ter Apel. Hoewel we hopen dat er een spoedig eind zal komen aan de situatie in Oekraïne is helaas de verwachting dat de behoefte aan opvanglocaties zal blijven bestaan en wellicht zelfs uitbreiding behoeft.

Voor wat betreft de huisvesting en begeleiding van statushouders is het CDA positief over het feit dat de gemeente Maasgouw er tot nog toe in slaagt om te voldoen aan de opdracht van het COA.

heroverwegingen

Tot slot, de geplande bezuinigingen op het Rhidoc Thorn voortgekomen uit de heroverweging bestaand beleid. Het Rhidoc bezit een groot archief en is van groot historisch-cultureel belang voor de gemeente Maasgouw en de regio, gerund door een groep betrokken vrijwilligers. We willen de geplande bezuiniging op de post Rhidoc terugdraaien voor 2026 onder voorwaarden. We willen aansturen op meer onderlinge samenwerking van partijen binnen het Thorns verleden, om daarmee de exploitatielast te verlagen. Daartoe wordt gezamenlijk **amendement Rhidoc** ingediend.

Tot slot voorzitter zijn we overtuigd dat we met de gestelde doelen en actiepunten van deze programmabegroting verder *“samen bouwen aan een sterk, sociaal en een duurzaam Maasgouw”*.

Tot zover voorzitter.

Namens de CDA-fractie van de gemeente Maasgouw